

משרד החינוך
מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

נשות ואנשי חינוך יקרים. ות בגני הילדים

צוותי החינוך בגיל הרך פועלים כחלק בלתי נפרד מהעשייה החינוכית, לקידום רווחתם, שלומם וביטחונם של הילדים. בתוך כך למערכת החינוך יש תפקיד מרכזי **באיתור ובזיהוי תלמידים החווים קושי, בדידות, מצוקה ומצבי סיכון.**

ההיכרות המעמיקה והמתמשכת של צוותי החינוך עם ילדים צעירים בגני ילדים, מאפשרת איתור וזיהוי של כוחות וחוזקות לצד טווח רחב של קשיים ומצוקות: מקשיים קצרי טווח בתחום ההתנהגותי, החברתי והרגשי ועד מצוקות מתמשכות של סיכון ופגיעה.

מקרים רבים של מצוקה, פגיעה וסיכון מאותרים לאורך השנים על ידי אנשי חינוך המגלים ערנות ורגישות, מזהים סימנים מדאיגים, מתייעצים עם אנשי מקצוע ופונים לסייע לתלמידיהם.

לצד עבודת האיתור והזיהוי שנעשית בתקופת משבר הקורונה המתמשך, יכולים להיווצר מצבי סיכון ומצוקה חדשים בקרב ילדי הגן ובני משפחותיהם אשר חשוב לתת עליהם את הדעת ואת הלב. בנוסף לכך, נדרשת מן הצוותים החינוכיים יכולת לאתר ולזהות מצבי מצוקה וסיכון גם כאשר המפגש החינוכי אינו מתרחש פנים אל פנים.

גם בשנת הלימודים הנוכחית יש חשיבות רבה, לשמירה על קשר רציף עם כלל הילדים לצורך התעניינות, תמיכה, אכפתיות, ליווי וסיוע. להתערבות מוקדמת, המלווה בהיוועצות עם אנשי מקצוע, יש חשיבות רבה ובכוחה להשפיע לטובה על רווחתם של הילדים ומשפחותיהם ולמנוע או לעצור מצבי פגיעה וסיכון.

התבוננות על כלל תלמידי הגן

התבוננות על כלל הגן תעשה לאורך יום הלימודים, ועפ"י צורך בתקופה בהן תידרש בלמידה מרחוק או למידה משולבת.

המלצות לפעולות				נתבונן על		
ננהל מעקב יומי אחר נוכחות ילדי הגן.	נקפיד להתייחס לפניות התלמידים, לעבודות שיוצרים, להשתתפותם.	נהיה בקשר קבוע ומתמשך עם כל הילדים באופן אישי.	נעביר בגן מסרים של תקווה ואמון בכוחותיהם של התלמידים/ות.	הגעה סדירה וקבועה.	מצב הרוח והערנות.	תפקוד התנהגותי.
נעודד את הילדים לשתף אותנו במצוקותיהם.	נזכיר לילדי הגן ולהורים באופן אישי וקבוצתי שאנו זמינים וקשובים לכל צורך.	נקיים היועצות ולמידת עמיתים בנוגע להתנהלות הגן.	נתחיל מפגשים בשיח רגשי.	מצב בריאותי של הילדים ומשפחתם.	שימוש יתר במסכים.	
נשמור על קשר עם הורי ילדי הגן.	ניזום משימות שמאפשרות הנאה, צחוק, הפגה ותחושת יחד.	ניתן מקום לחוזקות ויכולות של ילדי הגן בפעילות השונות בגן.	נקיים פעילויות שיח רגשי ובין-אישי שיאפשרו הבעה ושיתוף.	הופעה ולבוש.	שימוש בחפצים מסוכנים.	קיום קשרים חברתיים.
	נעסוק בנושאים אשר מטרידים ומעסיקים את ילדי הגן.	נשתף גורמים רלוונטיים, (יועצ/ת, מפקחת, פסיכולוג) אודות התנהלות הגן				

איתור וזיהוי ילדים בסיכון

קבוצת סיכון מתהווה

ילדים שאותרו ויאותרו **בתקופת החירום המתמשך של וירוס הקורונה או עם תחילת השנה** המתמודדים עם קושי, סיכון, משבר אישי או משפחתי. **חשוב להעמיק את הקשר עם ילדים אלה, ללוות להיוועץ לגביהם עם יועץ/ת הגן והפסיכולוג/ית.**

קבוצת סיכון מתמשך

קבוצת ילדים בסיכון מתמשך – קבוצת ילדים המוכרים לצוות הגן. יש לדאוג לקבוצה זו להמשך ליווי, תמיכה וטיפול, תוך היוועצות ודיאלוג עם יועץ/ת הגן, הפסיכולוגי/ת וגורמי טיפול בקהילה. הקשר עם ילדים אלה ועם הוריהם צריך להיעשות **בתכיפות גבוהה יותר, בהתאם להנחיות הצוות המקצועי.**

חומרי עזר והדרכה

כתובות פנייה לעזרה

קבוצת סיכון מתמשך

קבוצת ילדי גן בסיכון מתמשך – קבוצת ילדי גן המוכרים לצוות הגן. יש לדאוג לקבוצה זו להמשך ליווי, תמיכה וטיפול. הקשר עם תלמידים אלה ועם הוריהם צריך להיעשות **בתכיפות גבוהה יותר**, תוך היוועצות ודיאלוג עם יועץ/ת הגן, הפסיכולוגי/ת החינוכית וגורמי טיפול בקהילה.

המלצות לפעולות

במקרים בהם עולה חשש לאלימות, אמירה אובדנית, פגיעה עצמית או אחרת שיש עליה [חובת דיווח](#) או [חובת יידוע](#) על פי חוק או נוהל, נפעל על-פיהם, ונהיה בקשר רציף עם הגורמים המטפלים.

נשאל שאלות ישירות אודות נושאים שאנו יודעים שקיים לגביהם קושי, כולל שאלות ישירות על כוונה אובדנית ו/או פגיעה.

נהיה בקשר מעמיק ומתמשך עם הילדים באופן אישי.

לא נשאר לבד! **נהיה בקשר עם גורמי טיפול בתלמידים המצויים בסיכון** (יועצ/ת, פסיכולוג/ית, מטפלי מתי"א, עו"ס ואחרים).

נקיים ביקור בית (על פי נוהל ביקורי בית).

נשוחח עם הורי הילדים.

סימני זיהוי ואיתור

ילד/ה אשר אמרו אמירות אובדניות או ניסו לפגוע בעצמם.

ילד/ה אשר ידוע שעברו בעבר התעללות, פגיעה ו/או אלימות.

ילד/ה אשר משפחתו חווה משבר מתמשך, כגון אובדן של אדם קרוב, מחלה, גירושין וכו'.

ילד/ה אשר ידוע לנו כי הינם בעלי נטייה לשימוש יומיומי רב מדי במסכים.

קבוצת סיכון מתהווה

ילדי הגן שאותרו המתמודדים עם קושי, סיכון, משבר אישי או משפחתי. חשוב להעמיק את הקשר עם ילדים אלה, ללוות להיוועץ לגביהם עם יועץ/ת הגן והפסיכולוג/ית בגן.

המלצות לפעולות				סימני זיהוי ואיתור		
במקרים בהם עולה חשש לאלימות, אמירה אובדנית, פגיעה עצמית או אחרת שיש עליה חובת דיווח או חובת יידוע על פי חוק או נוהל, נפעל על-פיהם, ונהיה בקשר המטפלים.	נספק לילדים ולמשפחותיהם כתובות לפנייה לעזרה, נוודא כי פנו לעזרה ונציע תיווך בעת הצורך.	במידת הצורך נכנס ועדה בין מקצועית שתבנה תכנית התערבות חינוכית-טיפולית, שתתכנס ותפעל באופן מתמשך.	לא נשאר לבד! נפנה להיוועצות ולקבלת ליווי ותמיכה מפקחת הגן, מהיועצ/ת ומהפסיכולוג/ית אנשי המקצוע של שפ"י.	ילדים אשר אינם מתפקדים ברמה הלימודית (אינם פעילים בפעולות הגן, אינם מבצעים משימות וכו').	שינויים מדאיגים בהתנהגות.	היעדרות מהגן.
נמפה את מעגלי הפגיעה הנוספים סביב הילד/ה וננסה לגייס מענים פרטיים ו/או קבוצתיים מתאימים.	שיח מתמשך של הגננת עם הילדים והוריהם.	נעביר מסר של תקווה, של זמניות ושל חיזוק כוחות.	ילדים אשר משתפים במצוקה.	ילדים שעוברים קושי אישי או משפחתי על רקע בריאותי, כלכלי או אחר.	ילדים שמשפחתם מתמודדת כעת עם משבר.	

